

(Peking maakt zich op voor de Zomerspelen van 2008)

In een duizelingwekkend tempo

Peking bereidt zich voor op de Olympische Spelen die in 2008 van 8 tot en met 24 augustus plaatsvinden, en voor de daaropvolgende Paralympische Spelen van 6 tot en met 17 september. De stad staat in de steigers om zich straks zo voordelig mogelijk te kunnen presenteren. Een verslag uit Peking zoals het er enkele maanden geleden voorstond.

De verkeersdrukke en de industrie leggen een dikke deken van smog over Peking. Verschillende maatregelen moeten het leefklimaat nu verbeteren

door Inge Jansen

Hijskranen, vrachtwagens, heel veel bouwvakkers met gele helmpjes en een overmacht aan politie bepalen voorlopig nog het straatbeeld

De wind rukt aan onze kleren als we bij het Olympische Park in aanbouw in het noorden van de stad uit de taxi stappen. We lopen de brede, stoffige straat in. Links staan enkele gloednieuwe gebouwen, waaronder een hotel. Achter een muur doemt rechts het bouwskelet van het gigantische National Stadium op, in de volksmond 'Het Vogelnest' genaamd. Iets verderop zien we de contouren van het National Aquatics Center, met zijn uiterlijk van een reusachtig blok bruisende waterbubbels.

We lopen om het bouwterrein heen, over het fietspad langs de Vierde Ringweg, de brede vierbaansweg die het terrein van het Olympische Park in tweeën deelt. Aan de andere kant van de Vierde Ringweg pronken de sportfaciliteiten van het Olympic Sports Center, een bestaande wedstrijdaccommodatie waar in 1990 de Asian Games werden gehouden. Terwijl we ons met moeite staande houden in de harde wind, proberen we een glimp op te vangen van de bouwactiviteiten die plaatsvinden achter de muur. Er zijn meer nieuwsgierigen zoals wij: een oudere man en een jong stel maken foto's bij een opening in de muur. Regelmatig stoppen fietsende voorbijgangers even om een praatje te maken, op hun beurt weer nieuwsgierig naar waar we vandaan komen. Stofwolken en zand wervelen

door de straat, vooruitgestuwd door de harde wind. In niets lijkt het gigantische bouwterrein nog op de maquette van het terrein, waar bomen, parkjes en frisse waterpartijen de boventoon voeren. Hijskranen, vrachtwagens en heel veel bouwvakkers met gele helmpjes bepalen nu nog het beeld.

'New Beijing, Great Olympics'

In 1999 selecteerde het Internationaal Olympisch Comité Peking als een van de vijf kandidaatsteden voor de organisatie van de Zomerspelen van 2008. Het was de tweede keer dat Peking zich kandidaat stelde. De eerste keer ging het om de Spelen van 2000. Tijdens de verkiezing van 1993 zag Peking de Spelen aan zijn neus voorbijgaan. Sydney won met een krappe meerderheid van stemmen de verkiezing. Het grootste breekijzer destijds was de belabberde situatie van de mensenrechten in China. Direct na de kandidaatstelling van 1999 ging onder het motto 'New Beijing, Great Olympics' een grote promotiecampagne van start die zich enerzijds richtte op Pekings lange en rijke geschiedenis en anderzijds op China's ambities om te voldoen aan zeer progressieve doelstellingen op het gebied van milieu en techniek. Voor de promotie van Pekings kandidatuur in binnen- en buitenland werd een budget van twintig miljard dollar beschikbaar

gesteld. Om de Olympische kandidatuur onder de Chinese bevolking te promoten werden allerlei projecten gestart. Zo was er het speciale lesprogramma 'Kinderen leren hun ouders Engels', waarin kinderen werden aangemoedigd elke dag een zinnetje te leren uit het boekje *Honderd zinnen Olympisch Engels* en het geleerde aan hun ouders over te dragen. Toen op 13 juli 2001 bekend werd gemaakt dat de organisatie van de Zomerspelen 2008 met een grote meerderheid van stemmen aan Peking was toegewezen, barstte het in de Chinese hoofdstad verzamelde publiek uit in uitzinnige vreugde. In de ogen van velen was de uitkomst van de verkiezing een graadmeter voor de erkenning en acceptatie van China door de rest van de wereld. Ook nu was de mensenrechtensituatie in China weer een 'hot issue' geweest. In tegenstelling tot 1993, toen een groot aantal westerse landen hierin een argument vond om niet op Peking te stemmen, volgden veel landen nu echter de redenering dat de mensenrechtensituatie en de democratisering van het land positief zouden kunnen worden beïnvloed wanneer deze stad de Spelen zou organiseren en het oog van de wereld zich op China zou richten.

Veranderingen in rap tempo

Met de keuze van Peking als gaststad voor de Zomerspelen van 2008 verandert de stad in een >

foto: Sander Hendriks

Het Vogelnest

Het grootste stadion dat voor de Olympische Spelen wordt gebouwd is het National Stadium. Het bouwwerk springt in het oog door zijn dragende constructie: deze gaat niet schuil achter een alles bedekkende gevel, maar treedt juist als een opvallend onderdeel van de gevel naar voren. In de constructie ontbreken strakke horizontale en verticale lijnen. De diagonale en dwarse lijnen die daarvoor in de plaats komen, vormen een structuur die aan de in elkaar gevlochten takjes van een vogelnest doet denken. Het dak, de muren en de trappen vormen een volledig in elkaar overvloeiend geheel. De openingen in de constructie zijn opgevuld met lichte materialen: een buitenste laag om de regen buiten te houden en een binnenste om te zorgen voor een goede akoestiek. Het Vogelnest beschikt over een schuifdak dat indien nodig kan worden gesloten.

duizelingwekkend tempo. De stedenbouwkundigen werkten al aan plannen om de bevolkingsdruk van de snel groeiende stad terug te dringen, maar de komst van de Spelen werkt als een katalysator. De bestaande plannen worden in versneld tempo uitgevoerd, aangevuld met ambitieuze nieuwe plannen. *In no time* worden nieuwe wegen en bruggen aangelegd en sportaccommodaties gebouwd of gerenoveerd. Een van de grootste uitdagingen voor het stadsbestuur is het verminderen van de luchtverontreiniging. Volgens een schatting reden er in 2005 drie miljoen auto's in de stad rond en groeit dit wagenpark elke maand met twintig- tot dertigduizend auto's. De verkeersdruk en de in de stad gevestigde industrie zijn er de oorzaak van dat er vaak een dikke deken van *smog* over de stad ligt. Om het leefklimaat in de stad te verbeteren worden verschillende maatregelen genomen. Een van de belangrijkste is het besluit de zeer vervuillende staalfabriek Capital Iron Corporation – in Peking beter bekend onder de naam Shougang – van het westen van de stad naar een locatie op tweehonderd kilometer buiten Peking te verplaatsen. Om de bevolkingsdruk in het stedelijke centrum te verminderen worden grote satellietsteden rond de stad gebouwd. Om de overlast van uitstoot door het verkeer en de altijd verstopte wegen te verminderen wordt het huidige metrostelsel uitgebreid met vijf nieuwe lijnen.

Wijken onder de sloophamer

Al die plannen op papier worden voor onze ogen realiteit wanneer we op een middag per fiets de stad doorkruisen, op weg naar een afspraak met een kennis in het westen van de stad. De goede weg waar we over rijden gaat vrij abrupt over in een buitengewoon slechte weg vol gaten en kuilen. Hotsend en botsend vervolgen wij onze weg, terwijl we onze ogen uitkijken, want we zitten op eens midden in een wijk die wordt afgebroken. Hier en daar staan nog wat huisjes er verloren bij, maar verder is het een grote puin-

De komst van de Spelen is overal in de stad voelbaar. In vele winkeltjes zijn Olympische gadgets te koop, zoals T-shirts met de vijf vrolijke mascottes erop

hoop van opgebroken wegen, deels afgebroken huizen, graafmachines en drillboren. Op een platgewalst stuk grond hebben arbeiders grote tenten neergezet; het is etenstijd en boven open vuren maken ze hun eten klaar in grote wokken. Dit is het lot van een groot aantal oude wijken in het centrum. De *hutongs* – de eeuwenoude traditionele woonwijken met hun karakteristieke lanen en hofjeswoningen, die zo bepalend zijn voor het gezicht van het oude Peking – maken hier in rap tempo plaats voor moderne woonwijken en kantoorgebouwen. De oude huisjes met hun gebrekkige voorzieningen voldoen niet aan de moderne levensstandaard en in de flats kunnen meer mensen wonen. Daar is op zich niet zoveel tegen in te brengen. Maar met de sloop van de *hutongs* verandert de sfeer van de stad voor altijd. Na protest van de inwoners is in mei 2005 een wet aangenomen die het slopen van de *hutong*-wijken in betere banen moet leiden. Enkele wijken rond de Verboden Stad en ten oosten van de meren Beihai en Houhai zijn aangewezen als cultureel erfgoed en – voorlopig – gered van de sloophamer.

Dorpje in de stad

Wat er precies aan bijzondere sfeer verloren gaat, realiseren we ons als we diezelfde dag bij toeval in een wirwar van typische *hutong*-straatjes verzeild raken. We stuiten op een oude tempel waar op de afgebladderde muren vaag nog wat

福娃贝贝
Beibei

福娃晶晶
Jingjing

福娃迎迎
Yingying

福娃妮妮
Nini

福娃欢欢
Huanhuan

Olympische mascottes

Op 11 november 2005, precies duizend dagen voor het begin van de Zomerspelen van 2008, werden tijdens een spectaculair galafeest in het Workers' Stadium de vijf mascottes van de Olympische Spelen bekendgemaakt. De mascottes worden gepresenteerd als vijf vrolijke kindertjes die samen een hecht vriendenclubje vormen. In het Chinees heet het vijftal *Fuwa*, 'Lucky Kids'. Vier van de vijf mascottes zijn populaire of bijzondere dieren uit China. Het vijftal wordt gevormd door *Beibei* de Karper, *Jingjing* de Panda, *Huanhuan* het Olympisch Vuur, *Yingying* de Tibetaanse Antilope en *Nini* de Zwaluw. De namen van de mascottes bestaan steeds uit twee identieke lettergrepen en lijken daardoor op de liefdevolle koosnaampjes waarmee kinderen in China vaak worden aangesproken. Achter elkaar gelezen vormen de namen de zin 'Beijing huanying ni', wat letterlijk 'Peking heet je welkom' betekent. In de hoofdtooien van de Fuwa, die op Chinese volkskunst zijn geïnspireerd, zijn de vijf elementen – water, hout, vuur, aarde en lucht – verwerkt. Daarnaast staat elke Fuwa voor een wens: succes, geluk, hartstocht, gezondheid en voorspoed. De kleuren van de Fuwa komen overeen met de kleuren van de Olympische ringen. Oorspronkelijk was er nog een zesde mascotte, het eendje *Yaya*. Vanwege alle commotie rond de vogelgriep en de negatieve associaties die *Yaya* daardoor zou kunnen oproepen, heeft het eendje het veld moeten ruimen. Ondanks protesten van Tibet Support-groepen tegen het gebruik van de Tibetaanse antilope als symbool voor een Chinees evenement, zijn de Fuwa inmiddels immens populair. De dag na de bekendmaking werd een baby panda *Jingjing* gedoopt en kreeg een pasgeboren jongetje de naam *Beibei*, zo meldt de *China Daily*.

karakters zichtbaar zijn. In het moderne Peking, waar alles wat oud is wordt gerenoveerd en er net iets te fris en stralend bijstaat, vormen de tempel en omgeving een intrigerende verzameling gebouwen. Vlak achter de tempel is de toegangspoort tot een fabrieksterrein. We gluren door de poort en zien dat te midden van de roestbruine hoge fabriekspijpen nog oude gebouwen staan, met op de dakranden de typische versiering van keizerlijke gebouwen. De tempel blijkt tegenwoordig eigendom te zijn van de gerenommeerde Volksuniversiteit van Peking en is in gebruik als drukkerij waar de boeken van de universiteit worden gedrukt. Een nieuwsgierige mevrouw met een langharig hondje in haar armen wijst gebarend naar de ingang en zegt: "Toe maar, ga

gerust even kijken." Maar zodra wij aarzelend voorbij de portier lopen, schiet deze overeind en gebaart op zijn beurt dat we er niet in mogen. "Nou ja," vindt de mevrouw van het hondje, "er is toch helemaal niks te zien daar, alleen maar oude gebouwen. Oninteressant."

We lopen nog wat verder het straatje in als een nog kleiner straatje naar ons lonkt. De mevrouw met het hondje is achter ons aangelopen en gebaart weer dat we het straatje in mogen. "Daar wonen wij," zegt zij. "Daar mag je echt gewoon komen." We zetten de fietsen weg en lopen wat ongemakkelijk maar nieuwsgierig de nauwe straatjes in. Uit de woninkjes klinkt gelach en gepraat, een vogeltje zingt vanuit zijn houten kooitje en een hondje kijkt wat verbaasd op als we >

foto: Sander Hendriks

voorbijlopen. Overal hebben de bewoners bloemen en planten in potten buiten gezet. Het lijkt wel een dorpje midden in de grote stad, terwijl de drukke straten toch vlakbij liggen. Tussen de straatjes door zien we in het warme zonlicht een eeuwenoude houten toren staan, die zich op het terrein bevindt van de voormalige fabriek. Als we even later weer op de fiets stappen hebben we het gevoel even een glimp te hebben opgevangen van het oude Peking, van hoe het honderden jaren geweest is en tot een jaar of tien geleden op heel veel plekken nog was.

De Spelen zijn overal

De komst van de Spelen naar Peking is overal in de stad voelbaar, en niet alleen door de ingrijpende bouw- en sloopactiviteiten en renovatie van vele historische bezienswaardigheden die daardoor vaak (deels) ontoegankelijk zijn. Het zit hem ook in de vele winkeltjes waar je Olympische gadgets kunt kopen, zoals T-shirts met de afbeeldingen van de vijf vrolijke mascottes, en in de aanwezigheid van een overmacht aan politie

die zich per auto, te voet en op motoren overal nadrukkelijk door de stad begeeft. Het zit hem ook in de wijkkantoren van BOGOC, het organiserende comité van de Spelen, en in de vraag die ons meermalen met klem gesteld wordt, of wij er 'volgend jaar' ook bij zijn. Eenmaal begon een handige jongen na een kort gesprek zelfs de mogelijkheden te verkennen hoe wij samen met hem de verkoop van kaartjes voor de Spelen aan buitenlanders commercieel zouden kunnen uitbuiten. Tegelijkertijd blijft Peking ook gewoon Peking, zo merken we wanneer we op een late namiddag door het Beihai-park wandelen. In een paviljoentje zingen een stuk of twintig oudere mannen en vrouwen om beurten vol overgave klassieke liederen. Een man komt op ons af en zingt speciaal voor ons een lied over een jasmijnbloem die je plukt en in je knoopsgat meedraagt. Zoiets maak je alleen in Peking mee, met én zonder Olympische Spelen. 友

Inge Jansen is sinologe en schreef de gidsen China en Beijing Sportstad voor de Dominicus-reeks.